

jämte professor Palmstedt uppdraget, att »på Kongl. Academiens vägnar låta cancellisten i Kongl. KrigsCollegie Nils Sjöberg för sig spela prof samt bevis däröfver sedermera Kongl. Akademien meddela».

När Lotscher skrev sin julhymn, har jag ej kunnat utröna, ej heller om flera kompositioner än denna utgått ur hans hand. Ingen annan än denna är i varje fall känd. Men att Lotscher var en musikälskare, har med all tydlighet framgått av det föregående. Och att i det lotscherska hemmet musik odlades, därom kan den efterlämnade boupppteckningen på sitt vis giva vittnesbörd. Där omnämnes icke specificerade musikalier samt följande: »Musikaliska Instrumenter: 1 Clavecin, 1 Claver, 2 Violonceller, 2 små Violer, 1 Altviol». Om svärfadern, presidenten Fredenstierna, säges, att han författade andliga sånger. Man kan tillåta sig den gissningen, att Lotscher kan ha satt musik till någon eller några av dessa. Men detta är endast en gissning.

Lotscher befordrades år 1775 till bankokommissarie. Han antogs såsom e. o. 1752 efter att några månader ha tjänstgjort på prov. I banken blev han anlitad på olika poster, avancerade undan för undan och erhöll sin »Commissariefullmakt» den 18 maj 1775.

Kort efter denna utnämning ingick Lotscher äktenskap med Anna Antoinette Fredenstierna, dotter till presidenten i Svea Hovrätt Adam Fredenstierna. Bröllopet stod den 13 juni 1775 på Ekebyhovs sätesgård i Ekerö socken, hos brudens broder, hovrättsrådet Fredenstjerna. Äktenskapet blev barnlöst. Hustrun avled den 22 mars 1802. En månad senare upprättade Lotscher sitt testamente. I inledningen till detsamma slår emot en en doft av stilla fromhet. Man kan skönja det draget genom Loschers hela levnad. Man känner under det man letar samman de spridda bladen ur hans levnads historia, att man stiftar bekantskap med en ädel människa.

Lotscher avled den 21 oktober 1805. Sin kvarlåtenskap hade han skänkt bort till välgörande ändamål i S:t Nicolai församling.

Augustinus Malmberg.

Svensk orgelkonst under 1934.

Om svensk orgelkonst under 1934 i stort sett icke företer några större olikheter vid jämförelse med de närmast föregående åren, så kan å ett område av densamma, nämligen nyskapandet av orgelmusik för gudstjänstbruk, antecknas en avsevärt ökad livaktighet. Antalet verk, som enligt tillgängliga uppgifter föreligga i manuskript, uppgår till ej mindre än 28. (Motsvarande siffra i fjol var 2). Med avseende på formen anknyta de nya tonsättningarna i allmänhet till klassikerna (Pachelbel, Buxtehude och Bach), i enstaka fall till sentida mästare (Reger). Alla dessa nykompositioner stå väl ej konstnärligt sett på samma höga plan, men de röja genomgående en tydligt förnimbar strävan efter en objektiv, kyrkligt betonad stil. De ifrågakvarnande verken äro:

Gustaf Carlman: Partita över koralen »O Kriste, du som ljuset är.»
 Artur Joelsson: Partita över koralen »Dig skall min själ sitt offer bära»; Fantasi över koralen »O Gud, ditt rike ingen ser»; Vid gudstjänsten, 45 koralpreludier (utkomma inom kort på Diakonistyrelsens förlag).

Alb. Runbäck: »Ack jordens barn», orgelkoral; »Gör porten hög», orgelkoral; »Hjälp mig min Gud» (184), orgelkoral; »Jag går mot döden», koralbearb.; »Jag lyfter mina händer», koralbearb.

David Wikander: »En dalande dag», koral med variationer.

Under året utgivna svenska verk för orgel äro Daniel Olson: 40 koralförspel (Nord. musikförl.), Oskar Lindberg: Variationer över en gammal dalakoral (i distribution hos Elkan & Schildknecht) samt Tre orgelkoraler (Gehrmans förlag).

Bland anmälda noter och arbeten om orglar märkas: Godske, Nielsen, Hamburger, Laub, Wöldike m. fl.; Forspil til Salmemel. i Kirkestil (Hansen), Bangert, Jensen m. fl. 95: Forspil til Salmemelodier for Orgel uden Pedal (Boesen), H. Keller: Orgelvorspiele Alte Meister, Mattei: Froberger u. ausgewählte Orgelwerke (Bärenreiter), Mattei: Orgelmusik des 17 u. 18 Jahrhundert. (Bärenreiter), J. Pachelbel: Magnificatfugen für Orgel, utgivna av Max Seiffert, Organum, fjärde serien (Bärenreiter). F. Dietrich: Elf Orgelchoräle des 17 Jahrh. (Bärenreiter), Paul Schmets: Die Orgelregister, ihr Klang und Gebrauch (Reingold-Verlag), P. Schmets: Neuzeitlicher Orgelbau (Reingold), R. Weber: Die Orgel der Gabler u. Holzheu.

I syfte att tillgodose behovet av lämpliga postludier för högmässan förbereda Alb. Runbäck, Båstad, och W. Åhlén, Stockholm, utgivandet av en samling, bestående av såväl klassiska som nutida orgelkoraler. Om det planerade samlingsverket, som torde utkomma detta år, se vidare Tidsskrift f. kyrkomusik n:r 11 eller K. S. F. n:r 9—10.

Bland under året publicerade artiklar om orgeln märkas i *Tidskr. f. kyrkomusik*: C. Rosenquist: Den »nya» kyrkoorgeln, d:o Det »klangliga» materialet i den nya kyrkoorgeln; Gunhild Schedin: Silbermannsskolan i grevskapet Bayreuth, d:o De lübska kyrkoorglarna under medeltiden, d:o Ostpreussens största orgelverk; B. Wester: Gotiskt väsen och gotisk form i orgel, i *Svensk kyrkotidning*: N. G. Zettergren: Om orgeldispositioner. Liturgiskt orgelspel har berörts i tidningen K. S. F:s diskussion över ämnet: »Vad mena vi med kyrklig stil?» där värdefulla inlägg gjorts av bl. a. Daniel Olson och Alb. Runbäck. I detta sammanhang må också nämnas tidn. K. S. F:s musikpristävlan, vilken icke heller torde ha saknat betydelse när det gällt att sprida kännedom om den kyrkliga orgellitteraturen.

Orgelmusik har även under det gångna året exekverats i rikt mått. Vid de större eller mindre kyrkosångshögtider, som ägt rum å en mängd orter i landet, har sålunda stort utrymme beretts åt denna konst. Främst är då att nämna sommarens storstilade kyrkosångsdagar i Skara, varvid en dag av mötesprogrammet var anslagen åt orgeln. Förutom särskild orgelkonsert förekom vid denna »Orgelns dag» föredrag av W. Åhlén om Orgelns användning vid gudstjänsten, varpå följde diskussion. Dess-

utom hade tidigare under mötet utförts konsertant orgelmusik av Werner Ekström, Hugo Melin och Ivar Widéen.

Föredrag om Liturgiskt orgelspel eller liknande ämnen ha vidare hållits vid kyrkosångshögtider i Ljusdal av David Murgård i Ovansjö av Carl Rogberg, i Sigtuna av W. Åhlén samt vid kyrkomusikdag i Västerås av Herman Lindqvist. Den sistnämndes föredrag återfinnes i sammandraggen form i K. S. F. n:r 4. Rikligt inslag av orgelmusik förekom även vid lit.-musikaliska kursen i Katrineholm (med två konserter av resp. Gösta Westblad och W. Åhlén) samt vid Kyrkosångshögtiden i Borås (Werner Ekström).

Koralveckan i Båstad förtjänar ett särskilt omnämnande på grund dels av vad den bjöd ifråga om förnämlig orgelkonst, huvudsakligast koralbearbetningen, dels det enastående tillfälle deltagarna härvid hade både att lära känna olika orgeltyper och att anställa jämförelser mellan dessa. I Båstad med tillhörande annexkyrka stå nämligen inte mindre än 3 orglar till organistens förfogande, alla från olika tidsperioder. Till varje orgelstycke ordningen för »veckans» olika föranstaltningar upptog, förelåg organisten Alb. Runbäcks, i detalj utarbetade registrering. Dessutom upptog det tryckta »registreringshäftet» kortfattade notiser rörande de olika orglarnas ålder, disposition m. m. Betydelsen av en sådan »Einführung» ligger i öppen dag. Ur ren pedagogisk synpunkt torde dess värde knappast kunna överskattas.

Vidare är att anteckna Radiotjänsts talrika orgelkonserter. Sådana ha ägt rum i regel varje vecka och ha utsänts från olika kyrkor såväl i huvudstaden som ute i landet. Med tacksamhet må här antecknas det livliga intresse radioledningen alltjämt lägger i dagen också för orgelkonstens popularisering. Men månne inte dessa radiokonserter skulle kunna fylla en ännu större mission, om de förlades till en tid av dygnet, då folk hade litet mera krafter kvar att lyssna? Den sena timme, under vilken de nu med ytterst få undantag äga rum, kl. 10—11 e. m., måste ur nämnda synpunkt betraktas såsom synnerligen olämplig. Detta bekräftar också av en mängd radiolyssnares vittnesbörd.

Vad angår framförandet av orgelmusik i övrigt tillåter jag mig hänvisa till tidningen K. S. F:s spalt Körnotiser, som även uppta uppgifter rörande orgelmusiken ute i bygderna. Dessa notiser, evad de avse valet av orgelprogram, avspeglar en på det hela taget jämförelsevis hög kulturnivå.

Det i samband med orgelsektionens utökning tillsatta Orgelrådet har under sitt första verksamhetsår kunnat glädja sig åt kyrkoförsamlingarnas förtroende i mycket stor utsträckning. Orgelrådet, som består av Domkyrkoorganisten Henry Weman, Fil. lic. Bertil Wester och under-tecknad, har sålunda haft att handlägga ett 50-tal ärenden, insända från skilda delar av landet. Bildandet av ett rådgivande organ i orgelbyggsfrågor har tydligen inte skett en dag för tidigt. Sin uppgift att stå församlingarna till tjänst har orgelrådet sökt förverkliga i enlighet med de principer, rådet angivit i det meddelande som i början av året utsänts till landets samtliga församlingar.

Orgelrådet har vidare avgivit yttrande rörande ett stort antal orgel-
ärenden, vilka kommit rådet tillhanda genom Riksantikvariern.

Under sin verksamhet har rådet självfallet blivit ställt inför åtskil-
liga problem. Ett ofta återkommande dylikt har varit utbyggandet av
gamla orglar i förening med pneumatisering av de gamla sleiflådorna.
Att detta problem visst icke är omöjligt att lösa, därpå ha icke minst
de danska orgelbyggarna givit övertygande bevis. Högeligen önskvärt
vore att våra svenska orgelbyggare i större utsträckning än vad som
är fallet ville draga lärdom av dessa sina danska kollegers resultat.
Studieresor i utlandet skulle utan tvivel nu liksom under våra Åker-
mans dagar i hög grad vara ägnade att vidga blicken hos våra orgelbyg-
gare, ytterligare fördjupa deras kunnande och därigenom göra svenskt
orgelbyggeri ännu mera konkurrensdugligt.

Vad rådets verksamhet i övrigt beträffar hänvisas till sekreterarens
årsredogörelse.

Bland nyuppförda orglar märkes orgeln i Lunds domkyrka, ett verk
på 101 stämmor, fördelade på 4 man. o. ped.; verket är byggt av Marcus-
sen & Son.

Å alla orgelkonstens områden kunna vi således konstatera en livlig
utveckling. Det mest glädjande häri är en tydligt förnimbar tendens till
att göra orgelkonsten mera ägnad att motsvara sin höga uppgift. Kan-
ske förmärkes denna tendens tydligast i den liturgiskt betonade orgellit-
teratur, som börjar växa fram i vårt land. Kraven på saklighet och för-
djupning äro av allt att döma alltför påtagliga och äkta för att, såsom
dessvärre ibland sker, strävandena skulle kunna avfärdas såsom uttryck
för en modenyeck. Framtiden skall förvisso ge ytterligare belägg för rik-
tigheten av detta påstående.

Waldemar Ahlén.

Svante Sjöberg In Memoriam.

*Den 18 januari 1935 slutade musikdirektören Svante Sjöberg sin
levnad.*

*In till det sista, om än under de sista åren kvald och hindrad av
ohälsa, var han en outtröttlig tjänare i musikens, enkannerligen kyrko-
musikens, tjänst.*

*Under sistlidna år har denna Tidskrift, som sedan sin tillblivelse haft
hans namn bland de medverkandes på första sidan, ingående behandlat
hans verk och hans personliga insats.*

*Till detta må här endast fogas en sista hälsning och ett värnadsfullt
tack för hans förblivande gärning.*

Arihur Adell.